

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ 8 6 2018
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Δ.Ν. Μαρωνίτης ασχολείται με την αποσαφήνιση (διασαφήνιση) των όρων παιδεία και εκπαίδευση. Αναζητώντας την σημασία του πρώτου όρου στην κλασική γραμματεία διαπιστώνει πως εννοιολογικά από απλή ανατροφή μετεξελίχθηκε στην πνευματική και ηθική ολοκλήρωση του ανθρώπου. Η εκπαίδευση από την άλλη ετυμολογικά συνδέεται με την διδαχή μέσω της διδασκαλίας. Για την αποφυγή οποιασδήποτε σύγχυσης, ο συγγραφέας επισημαίνει πως κοινό χαρακτηριστικό των δύο εννοιών είναι η κατάκτηση της γνώσης μέσω των εκπαιδευτικών θεσμών ή της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Από την άλλη εκτιμά πως διαφοροποιούνται καθώς η παιδεία αποτελεί αδέσμευτη μέθοδο αυτοπραγμάτωσης ενώ η εκπαίδευση είναι σωστά για τον ίδιο υποχρεωτική, έχει συγκεκριμένη αποστολή και πρακτικό χαρακτήρα.

- B1.** α. Λ
 β. Λ
 γ. Σ
 δ. Λ
 ε. Σ

B2. α) Ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου βασίζεται στη σύγκριση – αντίθεση (χωρίς όμως / αντίθετα), καθώς παρουσιάζονται οι διαφορές μεταξύ της παιδείας και της εκπαίδευσης και οι οποίες βασίζονται τόσο στη φύση όσο και στον προσανατολισμό του περιεχομένου τους. Πιο συγκεκριμένα η παιδεία λειτουργεί ως μέθοδος, έχει ελεύθερη λειτουργία και οφείλει να είναι προαιρετική. Από την άλλη πλευρά η εκπαίδευση αποτελεί κυρίως πράξη, έχει πιο καθορισμένη αποστολή και ο χαρακτήρας της είναι υποχρεωτικός.

β) ωστόσο: αντίθεση / εναντίωση
 επομένως: συμπέρασμα
 προκειμένου: αίτιο - αποτέλεσμα
 Που πάει να πει ότι: επεξήγηση
 Κυρίως: έμφαση

B3. α)

- Οι αρχές της εντοπίζονται, αναζητούνται στον Αισχύλο και στον Σοφοκλή.
- Η ίδια λέξη [...] σκοπίμως σχετίζεται, συνδέεται κάποτε τόσο με την *παιδιά* όσο και με την *παιδιά*.
- [...] το οποίο, όσο βλέπω στα λεξικά, παρουσιάζεται πρώτη φορά στον πλατωνικό *Κρίτωνα*.

- [...] δημιουργεί σύγχυση εις βάρος και των δύο παραγόντων της κρίσιμης αυτής συζυγίας.
- Από εκεί και πέρα αρχίζουν έκδηλες, φανερές και λανθάνουσες διαφορές [...].

β)

- υποβαθμίζεται
- προγενέστερη
- απαγορεύουν
- δημόσια
- ομοιότητες

B4. α) εναλλάσσονται / ανιχνεύονται

β) Η χρήση της παθητικής φωνής στοχεύει να δώσει προτεραιότητα στην ενέργεια των ρημάτων και όχι στο ίδιο το υποκείμενο με αποτέλεσμα να διαμορφώνει ένα αντικειμενικό – επίσημο ύφος. Πιο συγκεκριμένα και τα δύο ρήματα της παθητικής φωνής αποσκοπούν στην εναλλαγή νοήματος και στόχου τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, όσον αφορά στην παιδεία και στην εκπαίδευση. Μάλιστα οι αρχές ανάγονται στην περίοδο των δύο μεγάλων τραγικών ποιητών (Αισχύλος, Σοφοκλής).

Γ.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΤΟΥ 21^{ΟΥ} ΑΙΩΝΑ: ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ Ή ΚΟΥΚΟΥΒΑΓΙΑ;

Ζητούμενο α'

- Ο κόσμος μας δεν είναι μονοδιάστατος. Πώς, λοιπόν, θα επιτρέψουμε το σχολείο να παραμείνει ένας μονοδιάστατος θεσμός;
- Η παιδευτική λειτουργία του σχολείου με τη διάνοιξη των οριζόντων της σκέψης και την οπτική «έξω από το κουτί» έχει τη δυνατότητα να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς τον ρόλο της εξειδικευμένης μόρφωσης, η οποία, ως γνωστόν, είναι πιθανό να οδηγήσει στη μονομέρεια.
- Επιτρέπει την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, της διερευνητικής γνώσης, της καινοτομικής ανανέωσης των γνώσεων, αναλαμβάνει την εξισορρόπηση της τεχνοκρατικής αντίληψης με την προσέγγιση του κόσμου μέσω της φαντασίας και της δημιουργικότητας.
- Ηθικά η ευρύτερη παιδεία αναπτύσσει αυτόνομη ηθική συνείδηση στον έφηβο. Το σχολείο διαδραματίζει ρόλο διακομιστή ηθικών αξιών. Η ηθική δεοντολογία και η κοσμοθεωρία κάθε μαθητή αποτελεί προσωπική κατάκτηση και διεκδικείται εξ αρχής από κάθε νέα γενιά. Το σχολείο οφείλει να σταθεί συμπαραστάτης στην προσπάθεια κάθε νέου να οικοδομήσει / συγκροτήσει ηθική συνείδηση, η οποία θα διαθέτει ισχυρά θεμέλια δοκιμασμένα σε επίπεδο πρακτικό αλλά και θεωρητικό.
- Απώτερος σκοπός του σχολείου είναι η ανάπτυξη της νεανικής προσωπικότητας αλλά και η ομαλή κοινωνικοποίηση του νέου σε συνθήκες δημοκρατικής κοινωνίας. Ο σκοπός αυτός συντελείται μέσω της μόρφωσης που αυτός αποκτά κατά τη διάρκεια της φοίτησής του. Η συναισθηματική ωριμότητα, η αίσθηση της ασφάλειας και η ικανότητα ειλικρινούς επικοινωνίας με τους άλλους συμπεριλαμβάνονται στα οφέλη που αποκτά ο νέος από έναν θεσμό που αναγνωρίζεται ως θεμέλιο για την επιτυχή αυτοπραγμάτωση, τη μετατροπή των δυνατοτήτων του νέου σε ικανότητες.

Ζητούμενο β'

- Ο εκπαιδευτικός με τη συμπεριφορά του στην τάξη αναλαμβάνει την ευθύνη του ηθικού προσανατολισμού του νέου μετατρέποντας την παρεχόμενη γνώση σε σοφία. Αποδέχεται, δηλαδή, τον παιδαγωγικό ρόλο του εκπαιδευτικού.
- Εισάγει το κριτικό πνεύμα στην παράδοση του μαθήματος, ασκεί την πνευματική αυτενέργεια του μαθητή (εργασίες, παρουσιάσεις, ρητορικές ασκήσεις, διαλογικό μάθημα, ενθάρρυνση της βιωματικής προσέγγισης της γνώσης).
- Εκμεταλλεύεται τις νέες τεχνολογίες ώστε να επιβραβεύει την περιέργεια, την πρωτοβουλία και να εμπεδώσει τις γνώσεις καθιστώντας το εκπαιδευτικό υλικό κτήμα του μαθητή. Προσαρμόζει την εκπαιδευτική ύλη στις απαιτήσεις της τάξης του χωρίς να είναι δέσμιος ενός άκαμπτου προγραμματισμού. Τονίζει τη συνεργασία των μαθητών και την από κοινού διερεύνηση σύνθετων προβλημάτων. Αναγνωρίζει την ισότιμη προσέγγιση κάθε μαθησιακού πεδίου χωρίς να διακρίνει τα μαθήματα ή τις γνώσεις σε ανώτερες - κατώτερες ή σημαντικές - ασήμαντες (π.χ. μαθήματα γενικής παιδείας, μαθήματα κατεύθυνσης).
- Η ανανέωση του ρόλου του σχολείου του 21^{ου} αιώνα δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί ερήμην του ίδιου του μαθητή. Ο μαθητής είναι ανάγκη να αλλάξει οπτική γωνία και να αντιμετωπίζει το θεσμό ως καθοριστικό συντελεστή της προσωπικής του ανέλιξης και όχι ως εξαναγκαστική διαδικασία διεκπεραιωτικού χαρακτήρα.
- Αυτός είναι ο βασικός συντελεστής ενός σχολείου που θα έχει χαρακτήρα εξωστρεφή, θα συνδέεται με τα κοινωνικά δεδομένα και θα απηχεί τον προβληματισμό μιας κοινωνίας σε διαρκή κίνηση. Εργαλείο για το σκοπό αυτό θεωρείται η εξοικείωση του νέου με τις τεχνολογικές καινοτομίες και η έμφυτη ροπή του προς την κατανόηση του κόσμου με όρους σύγχρονους και αναθεωρητικούς.
- Η ένταξη σε ομάδες και η ενεργοποίηση του συνεργατικού πνεύματος στο σχολείο ωφελείται από μια σειρά ενεργειών: Ίδρυση ενδοσχολικών συλλόγων, ομίλων, έκδοση σχολικής εφημερίδας, δημιουργία ιστότοπου, μαθητικοί διαγωνισμοί, επικοινωνία και συνεργασία με άλλα σχολεία της Ελλάδας ή και του εξωτερικού, διοργάνωση εκδρομών ή εκδηλώσεων στο χώρο του σχολείου θεωρούνται κινήσεις οι οποίες ευνοούν την ανάπτυξη του παιδαγωγικού ρόλου του σχολείου και την απόρριψη της θεώρησής του ως «εκπαιδευτικού νησιού».

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Β. ΜΑΓΟΥΛΑΣ

Α. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

Ν. ΚΟΛΙΑΣ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

- A1.** Ενδεικτικοί θεματικοί άξονες για την αξιολόγηση της περίληψης ως προς το περιεχόμενο:
- α)** Θεματικό κέντρο: ομοιότητες και διαφορές των εννοιών «Παιδεία- Εκπαίδευση»
- β)** Θεματικοί άξονες του κειμένου:
- 1) το εύρος του περιεχομένου της έννοιας «Παιδεία» στην αρχαιότητα
  - 2) ο προσδιορισμός της έννοιας «Εκπαίδευση» ως σκόπιμη διδασκαλία
  - 3) η σύγκριση των δύο εννοιών και η ανάγκη διερεύνησης των ομοιοτήτων και των διαφορών τους
  - 4) η δυναμική σχέση «Παιδείας-Εκπαίδευσης» και η γνώση ως κοινό τους χαρακτηριστικό
  - 5) παρουσίαση των διαφορών των εννοιών «Παιδεία- Εκπαίδευση».
- B1.** α) Λ. β) Λ. γ) Σ. δ) Λ. ε) Σ.
- B2.** **α)** Σύγκριση-αντίθεση (Μονάδες 2), συγκρινόμενες-αντιπαραβαλλόμενες έννοιες: «Παιδεία – Εκπαίδευση»(π.χ. η παιδεία είναι περισσότερο μέθοδος, η εκπαίδευση κυρίως πράξη).
Διαρθρωτική λέξη : "Αντίθετα" (Μονάδες 3)
Παρατήρηση: Δεκτή η απάντηση "Ορισμός", εφόσον δικαιολογηθεί.
- β)** ωστόσο: αντίθεση
επομένως: συμπέρασμα
προκειμένου: σκοπός
που πάει να πει ότι: επεξήγηση
κυρίως: έμφαση
- B3.** **α)** Ενδεικτικές απαντήσεις:
ανιχνεύονται: ανευρίσκονται, βρίσκονται, εντοπίζονται, ιχνηλατούνται
συνάπτεται: συναρτάται, συνδέεται, συνδυάζεται
εμφανίζεται: εντοπίζεται, επισημαίνεται, παρουσιάζεται
συντελεστών: παραγόντων, παραμέτρων, συνιστωσών
προφανείς: έκδηλες, εναργείς, ευδιάκριτες, εύλογες, ξεκάθαρες, ολοφάνερές, πρόδηλες, φανερές
- β)** αναβαθμίζεται ≠ υποβαθμίζεται
μεταγενέστεροι ≠ προγενέστεροι
ιδιωτική ≠ δημόσια
επιτρέπουν ≠ απαγορεύουν
διαφορές ≠ ομοιότητες
- B4.** **α)** Δύο από τα παρακάτω: εναλλάσσονται, ανιχνεύονται, αναβαθμίζεται, αναδεικνύεται, θεωρείται, συνάπτεται. (Μονάδες 2)
- β)** 1. Έμφαση στην ενέργεια του ρήματος/απόκρυψη υποκειμένου.
2. Ακαδημαϊκός/επιστημονικός/δοκιμακός λόγος.
3. Απρόσωπο/αποστασιοποιημένο ύφος. (Μονάδες 3)
Παρατήρηση: η απάντηση θεωρείται πλήρης, εφόσον αναφέρονται και τα τρία στοιχεία
- Γ1.** Ενδεικτικοί άξονες για την αξιολόγηση του περιεχομένου (Μονάδες 20)
- α)** Παιδευτική λειτουργία του σχολείου:
- Κοινωνικοποιεί :ρόλος της ομάδας, επαφή με τα κοινωνικά προβλήματα, συνύπαρξη με το διαφορετικό, «τον άλλον» κ.ά.
  - Διαμορφώνει πολιτική σκέψη και δημοκρατική συνείδηση :ενδιαφέρον για τα κοινά, ανάπτυξη συλλογικής ευθύνης, καλλιέργεια δημοκρατικού αισθήματος κ.ά.

- Συμβάλλει στην ηθική ολοκλήρωση και την αυτογνωσία των νέων: αξίες, ηθικές αρχές κ.ά.
- Προάγει την αισθητική αγωγή
- Διαμορφώνει οικολογική συνείδηση

β) Τρόποι που συμβάλλουν στην ενίσχυση του παιδευτικού ρόλου του σχολείου:

- Εργασίες για κοινωνικά προβλήματα, δράσεις αλληλεγγύης, εθελοντισμός κ.ά.
- Μαθητικές κοινότητες, Βουλή των Εφήβων, αυτοοργάνωση μαθητών, επισκέψεις σε τόπους ιστορικής μνήμης, επισκέψεις στη βουλή κ.ά.
- Εθισμός των μαθητών στο σεβασμό προς το διαφορετικό, κουλτούρα διαλόγου κ.ά.
- Ανάπτυξη καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας των μαθητών, επαφή με την Τέχνη, διαμόρφωση αισθητικών κριτηρίων κ.ά.
- Ανακύκλωση, προώθηση «πράσινων προϊόντων», διάφορες περιβαλλοντικές δράσεις κ.ά.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ:

1. Το περιεχόμενο να θεωρείται πλήρες εάν η ανάπτυξη περιλαμβάνει τρεις τουλάχιστον άξονες σε κάθε ζητούμενο, επαρκώς τεκμηριωμένους.
2. Η τεκμηρίωση πρέπει να περιλαμβάνει αναφορές στα σύγχρονα δεδομένα (21^{ος} αιώνας).
3. Οι προτεινόμενοι τρόποι καλό θα ήταν να συνδέονται με τους άξονες του πρώτου ζητουμένου: π.χ. κοινωνικοποίηση → δράσεις αλληλεγγύης,
4. αισθητική αγωγή → ερασιτεχνική δημιουργία κ.ά.
5. Υπενθυμίζεται ότι η υπέρβαση του αριθμού των λέξεων δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 10% αυτού που ορίζεται στην εκφώνηση.
6. Αναμένουμε ύφος σοβαρό, χωρίς στοιχεία προφορικότητας, ανάλογο του μέσου δημοσίευσης, τίτλο, αφόρμηση από την επικαιρότητα, τρόπους και μέσα πειθούς.
7. Για την ανάπτυξη της παραγωγής του γραπτού λόγου, μπορούν να αξιοποιηθούν με δημιουργικό τρόπο στοιχεία του κειμένου.

